

Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding
DRC

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Aanbiedingsbrief WODC onderzoek Wet versterking
positie curator en Wet civielrechtelijk bestuursverbod

Datum
6 september 2023

Ons kenmerk
4913911

Bijlagen
2

1. Aanleiding

Onderzoeksbureau Regioplan heeft in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) een evaluatie uitgevoerd van de Wet versterking positie curator en de Wet civielrechtelijk bestuursverbod. Het WODC publiceert het onderzoeksrapport uiterlijk op 20 september. Het is gebruikelijk om dergelijke rapporten voor de publicatie aan de Kamer aan te bieden. De aanbiedingsbrief treft u als bijlage aan.

2. Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd om akkoord te gaan met de inhoud van de aanbiedingsbrief. Als bijlage wordt het onderzoeksrapport meegestuurd.

In de brief kondigt u aan dat u over de uitkomsten en opvolging van dit onderzoek in gesprek gaat met belanghebbende partijen, maar dat het aan een missionair kabinet is om hierop een beleidsreactie te geven. Voorts geeft u aan dat er op dit moment ook nog een WODC-onderzoek loopt naar de financiering van de curator bij 'lege' of ontoereikende boedels, dat vanwege samenhang met dit rapport zal worden afgewacht, waarna vervolgens beide onderzoeken en de opvolging daarvan in onderling verband worden gezien. Dat betekent ook dat de beleidsreactie op het WODC onderzoek naar veelplegers van faillissementsfraude die gezamenlijk zou worden verstuurd met deze beleidsreactie ook door het nieuwe kabinet gegeven zal worden.

3. Kernpunten

Hieronder zijn ter informatie de belangrijkste bevindingen en verbeterpunten opgenomen. Voor de volledige samenvatting van het WODC onderzoek wordt u verwezen naar de samenvatting van de onderzoekers in het rapport.

Het onderzoek laat zien dat de maatregelen uit de Wet versterking positie curator en de Wet civielrechtelijk bestuursverbod weliswaar worden uitgevoerd, maar dat hun beoogde werkzame mechanismen slechts beperkt in werking zijn gesteld. Daardoor worden de hoofddoelen van bestrijding van faillissementsfraude, beperking van de maatschappelijke impact van faillissementen en het voorkomen van de voortzetting van frauduleuze activiteiten niet of beperkt gerealiseerd.

Verhouding fraudetaak tot kerntaak

In de discussies tijdens de wetgevingstrajecten heeft de verhouding van de fraudetaak tot de kerntaak van beheer en vereffening van de boedel veel aandacht gekregen. De verhouding blijkt inderdaad problematisch. Dit is (meestal) niet ingegeven door principiële overwegingen over de kerntaak van de curator, maar wel door financiële en procedurele omstandigheden. Een mogelijk negatieve invloed op de medewerking van de bestuurder aan de procedure en op de totstandkoming van schikkingen kan ertoe leiden dat meldingen van fraudesignalen achterwege blijven en kan er ook voor zorgen dat bestuursverboden niet worden gevorderd. Nog belangrijker is het ontbreken van financiële middelen voor fraudeonderzoeken, meldingen en bestuursverboden bij faillissementen met lege of onvoldoende batige boedels.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding
DRC

Datum
6 september 2023

Ons kenmerk
4913911

Opvolging beïnvloedt uitvoering fraudetaak

Naast de bekostiging is de opvolging van fraudemeldingen door de bevoegde instanties het meest genoemde en zwaarste knelpunt bij de uitvoering van de Wet versterking positie curator. De opvolging van meldingen met strafrechtelijke onderzoeken door de FIOD (zwaardere en meer complexe fraudezaken) en de politie (eenvoudiger en minder zware zaken) onder leiding van het Openbaar Ministerie wordt bepaald door de capaciteit, de prioriteit en de expertise bij opsporingsdiensten, en niet door het aantal meldingen. Curatoren hebben de ervaring dat meestal geen opvolging aan meldingen wordt gegeven en vinden dat ze weinig terugkoppeling krijgen. Dit heeft invloed op de meldingsbereidheid en de kwaliteit van de meldingen.

De centrale rol van de curator

In de Wet versterking positie curator en in de Wet civielrechtelijk bestuursverbod is het de curator die de centrale rol bij de signalering van onregelmatigheden en fraude krijgt toegewezen. De verwachting van de minister in de memories van toelichting bij de beide wetten was dat deze centrale en cruciale rol in het private domein en zonder aanvullende financiering opgepakt zou worden. Deze verwachting komt in de praktijk niet uit, aldus de onderzoekers. Dit leidt ertoe dat onderzoeken naar onregelmatigheden en fraude minder (en minder uitgebreid) worden uitgevoerd dan vanuit het perspectief van fraudebestrijding wenselijk is, dat er ook minder meldingen van fraudesignalen bij bevoegde instanties worden gedaan en dat er minder civielrechtelijke bestuursverboden worden gevorderd en opgelegd dan maatschappelijk wenselijk is.

Samenwerking en flankerend beleid: geen eenheid

Vanuit alle organisaties die bij de uitvoering in brede zin betrokken zijn, wordt een gebrek aan eenheid van (uitvoering van) beleid gesignaleerd, dat het doelbereik van de wetten in negatieve zin beïnvloedt. Curatoren voeren de fraudetaak verschillend uit, tussen (en soms ook binnen) arrondissementen van rechtbanken verschilt de opstelling van rechters-commissarissen jegens de fraudetaak, in de regionale faillissementssprekuren (waarvan de meeste al geruime tijd stilliggen) loopt de samenwerking uiteen, de regio's van de FIOD en de eenheden van de politie laten verschillen in de prioriteit en de capaciteit voor opvolging zien, en de belangrijkste crediteur in veel faillissementen, de Belastingdienst, heeft beleid dat niet in alle regio's gelijk wordt uitgevoerd.

Verbeterpunten

Om het doelbereik van de beide wetten te verbeteren, moet volgens de onderzoekers onder meer nagedacht worden over verbeteringen op het gebied van de financiering van de curator, de opvolging van meldingen door de bevoegde

instanties, de omgang met civielrechtelijke bestuursverboden door het Openbaar Ministerie en van eenheid van beleid en uitvoering tussen en binnen ketenorganisaties.

Met betrekking tot de bevindingen over de financiering van curatoren is van belang dat er op dit moment in opdracht van DWJZ een WODC onderzoek daarnaar plaatsvindt. Dit onderzoek richt zich op gevallen waarin sprake is van een 'lege' of ontoereikende boedel en boogt in kaart te brengen hoe groot de problematiek is en welke mogelijke passende oplossingen er zijn. Dit raakt niet alleen de fraudesignalerende taak van de curator, maar al zijn taken, zoals het doen van een oorzakenonderzoek, het beheren en vereffenen van de boedel. Naar verwachting zal dit onderzoek in het voorjaar van 2024 worden opgeleverd, waarna de beide onderzoeken en de opvolging daarvan in onderlinge samenhang zullen worden gezien.

Voor wat betreft de overige bevindingen die zien op opvolging van meldingen, wijze van melden door curatoren en de eenheid van beleid en uitvoering tussen en binnen de ketenorganisaties is het noodzakelijk in gesprek te gaan met belanghebbende partijen, zoals het Openbaar Ministerie en de ketenpartners. Dit zal in de komende maanden worden opgepakt.

4. Toelichting

De brief is afgestemd met DWJZ. Aan het WODC is vooraf de samenvatting voorgelegd.

4.1 Politieke context

De Kamerleden Van Wijngaarden en Recourt hebben op 6 november 2016 een amendement bij de Wet versterking positie curator ingediend, waarin is voorgesteld dat er na vier jaar een evaluatie van deze wet komt en dat bij de evaluatie in ieder geval wordt ingegaan op de gevolgen van deze wet voor het aantal fraudemeldingen en de financiële impact op crediteuren.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding
DRC

Datum
6 september 2023

Ons kenmerk
4913911